

Factsheet flexibiliteit onder het SGP

SGP algemeen

- Het SGP kent twee 'armen', de correctieve en de preventieve arm. Zowel de correctieve arm als de preventieve arm bevatten verschillende vormen van flexibiliteit; lidstaten mogen tijdelijk van bepaalde regels afwijken zonder dat dit leidt tot een sanctieprocedure.
- De correctieve arm bevat een tekort-criterium en een schuld-criterium. Het tekort-criterium stelt dat een lidstaat zijn nominale begrotingstekort (EMU-saldo) onder de 3% bbp dient te houden. Het schuld-criterium bepaalt dat de overheidsschuld onder de 60% moet liggen of, indien de schuld boven de 60% ligt, met ten minste 1/20ste deel over het stuk schuld boven de 60% moet afnemen per jaar.
- In de preventieve arm staan het structureel saldo (begrotingstekort gecorrigeerd voor conjuncturele ontwikkelingen) en de uitgavenregel (maximale uitgavengroei op basis van de potentiële groei) centraal. Voor het structureel saldo geldt een doelstelling, de zogeheten Medium Term Objective (MTO). Voor veel lidstaten geldt een MTO van -0,5% bbp.
- Zolang een lidstaat niet aan zijn MTO voldoet, dient een lidstaat jaarlijks voldoende vooruitgang te boeken richting de MTO, in principe 0,5 procentpunt per jaar. Een lidstaat voldoet niet aan de eisen van de preventieve arm als de afwijking van de vereiste verbetering van het structureel saldo significant is. Dat betekent een afwijking groter dan 0,5% bbp per jaar of gemiddeld 0,25% bbp over twee jaar, voor zowel de verandering van het structureel saldo als de uitgavenregel.
- De Commissie beoordeelt doorgaans in het voorjaar (rond mei) op basis van gerealiseerde cijfers of een lidstaat in het voorafgaande jaar aan de vereisten heeft voldaan.

Flexibiliteit onder de correctieve arm

- Onder de correctieve arm wordt er geen sanctieprocedure geopend als de overschrijding tijdelijk en uitzonderlijk is. Een overschrijding is uitzonderlijk indien deze veroorzaakt wordt door een ongewone gebeurtenis buiten de controle van de lidstaat die een aanzienlijk effect heeft op de financiële positie van de overheid, of door een ernstige economische neergang in de lidstaat ("severe economic downturn"). Een ernstige economische neergang bestaat als er negatieve groei is of een gecumuleerd productieverlies tijdens een langdurige periode van zeer geringe bbp-groei in volume ten opzichte van de potentiële groei. NB: anders dan in de preventieve arm wordt er bij deze uitzonderingsgrond niet gesproken van een ernstige economische neergang *op eurozone of EU niveau*.
- Bij de beoordeling van de tekort en schuldnorm wordt ook gekeken naar zogenaamde relevante factoren, zoals de economische ontwikkelingen, structurele hervormingen, en de begrotingspositie op middellange termijn (in de praktijk: naleving van de preventieve arm). Deze factoren kunnen verdere reden zijn om geen buitensporig tekortprocedure te openen ondanks het overschrijden van de normen.

Flexibiliteit onder de preventieve arm

- Onder de preventieve arm kan een afwijking van de vereiste begrotingsinspanning (het pad naar de MTO) worden toegestaan op verschillende gronden: een ernstige economische neergang (severe economic downturn) in de gehele eurozone of EU, ongewone gebeurtenissen (unusual events clause), de hervormingsclausule en investeringsclausule. Daarnaast wordt de vereiste begrotingsinspanning sowieso vastgesteld, rekening houdend met de economische omstandigheden. Onderstaand een toelichting bij deze bepalingen.
- Unusual event clause en severe economic downturn ("general escape clause"): Net zoals in de correctieve arm kan het lidstaten worden toegestaan om tijdelijk af te wijken van het aanpassingstraject richting de MTO wanneer er sprake is van een ongewone en onvoorziene gebeurtenis (unusual event) buiten de controle van de lidstaat met een aanzienlijk effect op de financiële positie van de overheid, of van een ernstige economische neergang (severe economic downturn) in de eurozone of de EU als geheel. In tegenstelling tot de correctieve arm gaat het daarbij dus niet om een ernstige economische neergang op lidstaatsniveau. Een voorwaarde bij deze bepaling is dat de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn in een lidstaat daardoor niet in gevaar komt. Of landen met een hoge schuld zoals Italië hier volgens de Commissie aan voldoen laat zich op voorhand niet raden. De Commissie verwijst in

haar mededeling naar deze bepaling wanneer zij spreekt over een "general escape clause" die zij klaar staat om in te roepen op grond van een ernstige economische neergang. De Commissie stelt in haar mededeling ook dat de unusual events clause van toepassing is op de huidige situatie, veroorzaakt door COVID-19. De flexibiliteit die deze clause biedt kan worden aangewend voor zorgkosten en tijdelijke en doelgerichte steun aan bedrijven.

- Hervormingsclause: Voor het doorvoeren van structurele hervormingen kan de Commissie ook een afwijking van (het pad naar) de MTO toestaan voor een periode van maximaal drie jaar. Deze afwijking mag maximaal 0,5% bbp bedragen.
- Investeringsclause: wanneer een lidstaat te maken heeft met een zware economische neergang, kan het lidstaat afwijken van (het pad naar) de MTO om publieke investeringen te realiseren. De afwijking van de opgedragen begrotingsinspanning mag maximaal 0,5% bbp bedragen, gezamenlijk met de structurele hervormingsclause maximaal 0,75% bbp.
- Economische omstandigheden: bij de vaststelling de verplichte begrotingsinspanning (het pad naar de MTO) wordt rekening gehouden met de economische situatie (stand van de output gap en de hoogte van de schuld). Indien er sprake is van extreem ongunstig economisch weer (gemeten aan negatieve groei of output gap in een lidstaat) vervalt de inspanning voor de structurele balans volledig. De Commissie verwijst hiernaar in de Corona-mededeling. Ook als er geen sprake is van een ernstige economische neergang op EU- of EMU-niveau (de hiervoor genoemde general escape clause), kan deze bepaling dus voorzien in het opheffen van een vereiste begrotingsinspanning.
- Tot slot worden bij de beoordeling van naleving in de preventieve arm eenmalige maatregelen (*one-off measures*) niet meegeteld. De Commissie wijst ook hierop in haar mededeling.
- Zie onderstaand een tabel met overzicht van eisen en de flexibiliteit onder het SGP.

Appreciatie

•	11.1
•	
•	
	11.1

Tabel: overzicht eisen SGP en flexibiliteit

	Correctieve arm	Preventieve arm
Doelstellingen	Begrotingstekort niet hoger dan 3%.	Structureel begrotingstekort is gelijk aan <i>medium term objective</i> (MTO), of jaarlijks voldoende vooruitgang richting de MTO.
	Schuld niet hoger dan 60%, of schuld moet jaarlijks afnemen met ten minste 1/20ste deel over het stuk boven de 60%.	Uitgavenregel: maximale uitgavengroei op basis van de potentiële groei.
Mogelijke flexibiliteit	Ongewone gebeurtenis buiten de controle van de lidstaat.	Ongewone gebeurtenis buiten de controle van de lidstaat: <i>unusual events clause</i>
	Ernstige economische neergang: van toepassing op individuele lidstaten.	Ernstige economische neergang ("general escape clause" in de Commissiemededeling): van toepassing op gehele eurozone of EU.
		Economische omstandigheden: de opgedragen begrotingsinspanning (aanpassingspad naar MTO) houdt rekening met de economische situatie (stand van de output gap en de hoogte van de schuld).
		Enmalige maatregelen (one-off measures) worden niet meegeteld in het structureel saldo en de uitgavenregel.
		Hervormingsclausule: afwijking van begrotingsinspanning op basis van structurele hervormingen (max 0,5% bbp).
		Investeringsclausule: afwijking van begrotingsinspanning om investeringen op peil te houden (max 0,5% bbp, samen met hervormingsclausule 0,75% bbp)